

Innspill fra MannsForum til Barnelovutvalget 22.05.2019, Post@mannsforum.org, Ref:BLG-05-2019-01

MannsForum (heretter MF) er Norges største medlemsbaserte barn- og far organisasjon. MF vil presisere at 2 A4 sider på langt nær er nok for å komme med et utdypende innspill til de endringer som vi mener er nødvendige, og at vi om mulig gjerne kommer med et eget tillegg til dette som går grundigere inn i våre forslag til endringer. Her er våre innspill:

1. Barneloven, §36 fast bosted hos begge, flytting med barnet og lovendringer for å få ned konfliktnivået:

Barneloven §36 splitter i dag foreldrerollene opp i bostedsforelder og samværsforelder. Basert på medlemmers tilbakemeldinger bidrar §36, 2. ledd til en kraftig økning i konfliktnivå, med negative konsekvenser for barnet. Lovverket må utformes slik at uavhengig av konfliktnivå skal barnets rett til å få videreføre sitt vante liv, i sitt opprinnelige oppvekstmiljø, med hele sin familiekapital likeverdig med både mor og far tett i livet sitt, prioriteres.

- Delt bosted bør gjøres til lovens utgangspunkt slik som Sverige har hatt siden 1998. Dette bør være bostedsløsningen etter samlivs-brudd dersom ikke noe annet avtales.
- Om ikke foreldrene greier å bli enige etter samlivsbrudd, så skal barnet ha bosted med like mye botid hos begge foreldre til annet eventuelt er rettslig bestemt.
- Barneloven §36 ledd 2 må endres slik at domstolene i praksis kan dømme delt bosted, og delt bosted med like mye botid hos begge foreldre må være normen om ikke særlige grunner taler for annet.
- Avgjørelsen om å flytte med barnet bør legges under foreldreansvaret slik et flertall i det forrige [Barnelovsutvalget i 2008 foreslo](#). Flytting innebærer ofte en stor belastning for barnet. Barnets behov for kontakt og omsorg fra begge foreldre må veie tyngre enn foreldrenes frihet til å flytte barnet vekk fra sitt vante liv. Der bostedsforelder har flyttet, eller på annen måte begrenset barnets kontakt med den andre forelder må Status Quo vike for barnets rett til begge sine foreldre likeverdige og tett i sitt liv.
- Ved flytting av barnet utenfor kommunen eller fylket bør det være et krav at begge foreldre med foreldreansvar må godkjenne endringen av folkeregistrert adresse og flytting av skole/barnehage for barnet.
- Om én forelder likevel flytter vekk fra barnets oppvekstmiljø med eller uten barnet, så overføres automatisk bostedskompetansen til den andre forelderen der ikke annet er avtalt. Danmark har nylig innført en lignende modell for foreldre som har delt bosted.
- Det bør legges inn en egen paragraf i barneloven om hovedomsorgen kan overføres til den av foreldrene som best kan sikre barnets kontakt med begge foreldre slik som [Danmark vedtok i 2015](#).

2. Hvordan beskytte barn mot samværs sabotasje og styrke barns rett til kontakt med begge foreldre?

Sanksjonsmulighetene mot samværs sabotasje er i dag svært begrenset, og må bli tydeligere og strengere enn de er i dag slik at barnets rett til kontakt med begge foreldre styrkes der en av foreldrene velger å hindre barnet samvær med den andre forelderen. Bostedsforelder står i praksis fritt til å flytte, og samværsretten vil da vike.

Samværsretten er dårlig beskyttet fordi sanksjoner forutsetter en dom, eller fylkesmann-bekreftet avtale.

Samværs sabotasje er i dag straffefritt og sanksjonsmulighetene mot samværs sabotasje er i dag svært begrenset.

Verken någjeldende eller tidligere straffelov rammer samværs sabotasje. Heller ikke sabotasje av den andre forelders rett til samvær/omsorgsutøvelse når det er delt omsorg, rammes av straffebestemmelsen i § 261 i straffeloven (2005). Loven rammer derimot en samværsforelder som holder barnet tilbake fra samvær utover den fastsatte samværsperiode. MF mener Norge må se til [Danmark som i 2015 kom frem til en rekke sanksjoner](#) for å beskytte barn mot samværs sabotasje:

- Erstatningssamvær: Om det ikke er enighet om annet mellom foreldrene, så må det innføres regel i barneloven om automatisk erstatningssamvær ved bortfall av fastsatt samvær som gjelder i alle tilfeller, uavhengig av avlysningsårsaker, eller om avtalen er frivillig eller utformet av andre instanser, for eksempel dagens rettssystem eller annen fremtidig instans med myndighet.
- Det må innføres straffehjemmel for grove brudd på samværsretten, og bevisstheten må økes på at denne type adferd viser mangel på fokus på barnets behov og at både straffemetoder som fengselsstraff og omsorgsovertagelse må vurderes i større grad enn i dag ved tilfeller der dette skjer. Straffeloven § 261 bør endres slik at den også hjemler straff for grove brudd på samværsretten.

- Nåværende tvangsfullbyrdelesessystem bør utgå. I stedet innføres det en regel i barneloven om at *enhver avtale om bosted og samvær inngått ved familievernkontor, eller ved bistand av godkjent familiemegler, har tvangskraft*. Se punkt 3 om familievern.
- Samme dommer(e) som har hatt hovedsaken i tingretten skal så langt som mulig også behandle begjæring om tvangsmulkt. En endring som her beskrevet bør skje i form av en retningslinje nedfelt i barneloven.
- Innføre regel der barnet som en siste mulig sanksjon kan fysisk hentes til samvær.

3. Dagens familievern må styrkes eller restruktureres/reorganiseres.

Det bør innføre mer vidtgående endringer i tråd med den modellen som er innført ved forældreansvarsloven i Danmark, hvor det ikke er nødvendig å gå til domstolene for å håndheve samværsretten. Dagens familievernkontorer spiller i dag en stor rolle i meglings mellom foreldre og bidrar til et stort antall avtaler hvert år. Familievernkontorene har imidlertid en klar begrensning i de tyngre sakene ved at de ikke har noen sanksjonsmidler. Dette bør de få hjemler til, og de bør rustes opp faglig og ressursmessig i nødvendig utstrekning. Slik vil man kunne få et system som på langt bedre måte sikrer at retten til samvær mellom barn og begge foreldre, også etter samlivsbrudd, blir en realitet:

- Barneloven og barnets støtteapparat må prioritere å ivareta barnets interesse av å beholde hele sin familie intakt – også etter foreldrenes samlivsbrudd.
- Mer fokus på familievern og samarbeid. Barnevernet skal kun bistå i saker der det foreligger forhold som sorterer under barnevernsloven om det ikke foreligger særlige grunner til annet.
- Dagens familievern styrkes eller reorganiseres lik ny dansk modell slik at et statlig organ (Bufetat/familievernkontorene) får myndighet til å innkalle den annen forelder til møte, til å megle, til å undersøke saken og til å treffe bindende avgjørelser i saker om hindring av samvær innenfor rammen av gjeldende dom eller avtale. Avgjørelser kan gå ut på konkret fastsettelse av fremtidige samvær innenfor rammer som følger av gjeldende dom eller avtale, og de kan gå ut på tvangsmulkt eller henting av barnet.
- Bufetat/familievernkontor kan treffe midlertidig avgjørelse om kontaktbevarende samvær der et løpende samvær brått blir avbrutt av bostedsforelder
- Bufetat får retningslinjer for når de skal anmelde grove brudd på samværsretten (og bostedsmyndighet) til politiet.
- Ved høyt konfliktnivå er foreldrene pliktige til å møte til hyppig meklings i 6 måneder uten mulighet for å flytte barnet ut av sitt vante miljø, om ikke foreldrene er enige om annet..

4. Barneloven, barnebidragsordningen, barnetrygd:

Problemet i dag er at størrelsen på barnebidraget avhenger av omfanget på samværet. Endringer i samværet kan medføre endring i bidragsklasse, og dermed få enorm betydning for begge foreldrenes økonomiske situasjon. Dagens barnebidragssystem gir sterke insentiver til at den ene skal få mest mulig tid med barnet: Jo mindre omsorg far har, jo mer barnebidrag får mor.

- Med en gang det er overnattings-samvær må det anerkjennes at begge foreldre har utgifter til husleie.
- Reglene for barnebidrag må endres slik at bidraget gjenspeiler det samvær som er avtalt og som samværsforelder ønsker. Om bostedsforelder saboterer samvær, så skal dette ikke belønnes økonomisk.
- Fastsettelse av beløp på barnebidrag må endres slik at de økonomiske insentivene for å begrense samværsforelders tid med barnet begrenses. Bidragssystemet må virke preventivt mot å tilordne seg barnet og samværs-sabotasje.
- Økonomiske støtteordninger som dobbel barnetrygd og overgangsstønad og fordeling av disse må evalueres med tanke på å redusere insentivene for utøvelse av samværs-sabotasje eller på annen måte skyve samværsforelder ut av barnets liv.
- Ved delt bosted med 5 dager hos den ene og 9 dager hos den andre skal dette ikke innebære økonomiske konsekvenser for foreldrene sammenliknet med der barnet er like mye hos begge foreldre. Skattesystemet må ikke stimulere til at det skal være skjevfordeling.
- Der barnet er mindre enn 5 dager hos den ene og mer enn 9 dager hos den andre må de økonomiske konsekvensene reduseres betydelig sammenliknet med situasjonen i dag. Bidrag fastsettes uavhengig av bidragsmottagers inntekt på samme vis som i Danmark og Sverige.
- Barnetrygd, normal og dobbel ved samlivsbrudd, der begge foreldre har samvær med barna, må fordeles uavhengig av samværsbrøken etter modell fra Danmark og Sverige.